

Академія наук України
Львівське відділення Інституту економіки

На правах рукопису

ЛЕЩИНІН ІГОР РОМАНОВИЧ

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ І СОЦІАЛЬНИМ
РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ПРОГРАМ-
НИХ МЕТОДІВ

Спеціальність: 08.00.05 - Економіка, планування,
організація управління народним
господарством і його галузями

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Л ь в і в - 1 9 9 3

Робота виконана у Львівському відділенні Інституту економіки АН України.

- Науковий керівник - член-кореспондент АН України,
доктор економічних наук, професор
ДОЛІШНИЙ МАР'ЯН ІВАНОВИЧ
- Науковий консультант - доктор економічних наук
ПОВУРКО ЯРОСЛАВ ОЛЕКСІЙОВИЧ
- Офіційні опоненти - доктор економічних наук, професор
БОЙКО ЄВГЕНІЙ ІВАНОВИЧ
- кандидат економічних наук, доцент
ПАЩЕНКО ІВАН НИКИФОРОВИЧ

Провідна організація - Науково-дослідний економічний інститут Мінекономіки України.

Захист відбудеться "17 грудня" 1993 р. о 11 год.,
на засіданні спеціалізованої ради Д.016.39.13 по захисту дисертацій на здобуття вченого ступеня доктора економічних наук у Львівському відділенні Інституту економіки АН України за адресою: 290008, м. Львів-8, вул. Театральна, 17.

З дисертацією можна познайомитися в бібліотеці Львівського відділення Інституту економіки АН України.

Автореферат розіслано "12 листопада" 1993 р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради,
кандидат економічних наук

ЖОВТАНЕЦЬКИЙ
ВСЕВОЛОД ІВАНОВИЧ

ЛННБ України ім. В. Стефаника

00810574 (P)

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

I.1. Актуальність проблеми. Потреба у вдосконаленні методів управління соціально-економічним розви.ком території на рівні регіонів обумовлюється сутністю політичного і економічного реформування в Україні, концепція якого, очевидно, передбачатиме децентралізацію влади й управління господарством, зміцнення місцевих органів виконавчої влади, вдосконалення адміністративно-територіального устрою, структурну перебудову економіки і зовнішньоекономічних зв'язків регіонів.

На сьогодні у зв'язку з переходом від адміністративно-командної до ринкової системи управління, а також у зв'язку з поглибленням загальної економічної кризи залишається низькою ефективність механізму забезпечення соціального розвитку в регіоні так само як і ефективного використання виробничих і інтелектуальних ресурсів регіону в управлінні цим розвитком. Склалася ситуація, розвиток якої може призвести до того, що територія стане сферою агресивного комерційного інтересу, а не продуманого освоєння. Організація управління розвитком території втратила цілеспрямованість, що посилює різного характеру диспропорції. Ї основна з них - невідповідність результатів господарювання фактичним можливостям, тобто низька ефективність регулюючих методів управління зі сторони держави.

Все це вимагає посилення державного управління процесами соціально-економічного розвитку регіону. Вирішення цього завдання повинно опиратися на відповідну законодавчу базу, досконалість якої вимагає належної розробки теоретичних питань створення механізму державного регулювання процесів соціально-економічного розвитку регіону в умовах становлення ринкових відносин.

Слід сказати, що зивченню теоретичних питань створення механізму управління розвитком областей в умовах ринкових відносин в Україні на сьогоднішній день приділено ще мало уваги.

1.2. Мета і завдання дослідження. Метою даного дисертаційного дослідження є розробка теоретичних і практичних питань створення методів державного регулювання процесами соціально-економічного розвитку регіонів України на рівні державних адміністрацій областей. У відповідності з метою дослідження в роботі розв'язуються такі завдання:

- визначення суті управління економічним і соціальним розвитком території в умовах ринкових відносин на рівні обласних державних адміністрацій;
- розробка пропозицій щодо організаційної структури і функцій обласних державних адміністрацій в сфері управління соціально-економічним розвитком території;
- розробка пропозицій щодо системи економічного і соціального програмування розвитку регіону обласного рівня;
- розробка пропозицій щодо механізму територіального замовлення на виробництво товарів і послуг для населення регіону та продукції виробничо-технічного призначення для місцевого господарства, будівництва об'єктів соціальної і виробничої інфраструктури та ін.

1.3. Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження взято методологічні і методичні положення, принципи і засоби державного регулювання процесів виробництва і споживання в областях України.

Об'єктом дослідження взято процеси управління економічним і соціальним розвитком області, тобто процеси організації і планування виробництва і споживання продукції, товарів і послуг на території області.

Дослідження проводились у Львівському відділенні Інституту економіки АН України в рамках науково-дослідних тем:

"Розробка методичних основ прогнозування розвитку народно-господарського комплексу області"

/ № держреєстрації: 01.9.0004440 /

"Розробка організаційно-методичного забезпечення програмного вирішення соціально-економічних і науково-технічних проблем західного регіону України в умовах становлення ринкових відносин"

/ № держреєстрації: 01930024921 /.

І.4. Загальна методологія і методика дослідження. За методологічну основу дослідження взяті положення Декларації про державний суверенітет України, Закону України "Про місцеві Ради і місцеве і регіональне самоврядування" і інших законів України.

Методика дослідження ґрунтується на принципах системного підходу. Використані методи узагальнень, економіко-статистичні методи аналізу і прогнозування.

При аналізі даних про соціально-економічний розвиток Львівської області, західного регіону України і України в цілому використовувались статистичні збірники про розвиток народного господарства України і областей.

І.5. Наукова новизна дисертаційного дослідження, а також результатів і положень, що виносяться на захист, полягає в наступному:

- розкрито суть процесів державного регулювання економічного і соціального розвитку території в умовах ринкових відносин на рівні обласних адміністрацій;

- зроблено аналіз процесів управління розвитком території з боку держадміністрацій в умовах переходу від командно-адміністративної системи управління до ринкових відносин і сформульовано тенденції розвитку даних процесів;

- розроблено пропозиції щодо організаційної структури і функцій обласних державних адміністрацій стосовно управління економічним і соціальним розвитком території;

- розроблено пропозиції щодо механізму територіального замовлення на виробництво товарів і послуг населенню регіону та продукції виробничого призначення для потреб місцевого господарства, будівництво об'єктів соціальної і виробничої сфери та ін.;

- розроблено пропозиції щодо системи економічного і соціального програмування в області.

І.6. Практичне значення роботи. Теоретичні узагальнення і висновки, методичні положення, що сформульовані в дисертації, використані при розробці: концепції управління розвитком Львівської області на базі використання програмно-цілевих методів стосовно ринкових умов господарювання; концепції організації територіального замовлення на виробництво товарів і послуг для населення області і будівництво об'єктів соціальної і виробни-

чої сфери розпоряджень Представника Президента України у Львівській області щодо розробки комплексного індикативного річного плану економічного і соціального розвитку Львівської області; Комплексного прогнозу соціально-економічного і науково-технічного розвитку України на період до 2015 р. /розділ "Західний регіон України"/.

1.7. Апробація результатів досліджень. Основні положення дисертації, підходи до вирішення окремих теоретичних і методичних питань створення методів державного регулювання процесів економічного і соціального розвитку територій доповідались на науково-практичних конференціях: "Актуальні економічні і соціальні проблеми Західної України" /27-28 червня 1992 р. м.Львів/; "Актуальні проблеми управління територіями в Україні" /26-27 листопада 1992 р., м.Київ/; "Проблеми становлення української національної соціально-економічної моделі" /червень 1993 р., м.Львів/.

1.8. Публікація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи опубліковані у колективних наукових доповідях і збірниках тез доповідей науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належить особисто автору становить 2.3 д.а.

1.9. Структура і обсяг роботи. Дисертація складається із вступу, трьох глав, висновків, списку використаної літератури, 3 додатків. Обсяг рукопису - 141 стор., в т.ч. малюнків - 3, таблиць - 6.

2. КОРОТКИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

2.1. У вступі обґрунтована актуальність теми, визначені мета, завдання, предмет і об'єкт дослідження, розкрита методика дослідження, показані наукова новизна і практична цінність роботи, а також сформульовані основні гіпотези щодо положень, які розробляються і захищаються в дисертації.

2.2. У першій главі - "Економічний і соціальний розвиток регіону як об'єкт державного управління в умовах становлення ринкових відносин" сформульовані основні дефініційні поняття і категорії теорії управління стосовно об'єкту і предмету дослід-

ження дисертації. Сформульована мета і пріоритети управління розвитком території в умовах ринкових відносин з врахуванням аналізу стану виробничого потенціалу в регіонах тощо. Проаналізовано законодавчу базу України щодо державного управління розвитком регіону, зокрема щодо виконання та їх функцій, як формування коштів на розвиток території, спорудження об'єктів містобудування, розробку програм економічного і соціального розвитку області тощо. Проведено класифікацію методів державного управління розвитком території.

2.3. У другій главі—"Аналіз ефективності методів державного управління розвитком території" зроблено аналіз використання прогресивних, на думку автора, методів управління розвитком території.

Зокрема, показано ефективність, а також зроблено аналіз недоліків розробки і реалізації цільових і передпланових програм у Львівській області впродовж 1972-1993 рр. стосовно вирішення проблем нарощування виробничого потенціалу і проблем соціального розвитку.

2.4. У третій главі - "Шляхи вдосконалення механізму державного регулювання розвитку території" сформульовано принципи організації системи економічного і соціального програмування розвитку території на рівні адміністративної області. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення механізму місцевого замовлення на виробництво товарів та послуг. Окреслено шляхи реорганізації структури адміністративного управління економічним і соціальним розвитком території, сформульовано основні функції, які повинні виконуватися цими структурами в умовах становлення ринкових відносин.

2.5. У висновках узагальнено результати досліджень, що проведені у дисертації.

2.6. В додатках приведено класифікацію і перелік програмних розробок, що виконувалися у Львівській області впродовж останніх 20-ти років, а також структуру основних діючих обласних програм, в розробці яких автор безпосередньо приймав участь.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Досліджено і розкрито суть понять, що стосуються характеристики економічного і соціального розвитку області як об'єкту управління в умовах становлення ринкових відносин.

В дисертації під "соціально-економічним розвитком регіону" /області; території/ розуміється сукупність виробничих, економічних і соціальних процесів, які спричиняють зміну рівня виробництва і споживання продукції і послуг /матеріальних і духовних благ/ на даній території. Аналіз статистичних даних щодо виробництва і споживання продукції і послуг в Україні за останні роки свідчать про різке падіння життєвого рівня населення. Найбільш відчутні результати падіння рівня соціально-економічного розвитку мають місце в областях західного регіону України.

Економічна ситуація у виробничо-територіальному комплексі Львівщини залишається критичною. Разом з тим, завдяки розгортанню робіт по розробці і реалізації національних і регіональних цільових науково-технічних програм в окремих галузях державного сектору економіки намітилися позитивні зрушення. Так, у I-му півріччі 1993 р. в промисловості порівняно з I півріччям 1992 р. темпи зниження обсягів виробництва уповільнилися з 17,3 до 6,9%, продуктивності праці з 14,4 до 1,8%. При цьому підприємства машинобудування і металообробки, скляної і фарфоро-фаянсової промисловості та енергетики досягли приросту продукції відповідно 5,4; 3,2 і 2,4%. Суттєво збільшили виробництво продукції підприємства оборонного комплексу, на яких активно впроваджується конверсія: Дрогобицьке підприємство "Граніт" - в 3,6 рази, заводи "Автомат" - на 78,5, "Хвиля" - на 62,5, підприємства ЛОФТА - від 3,1 до 57,4% та ін.

Під управлінням соціально-економічним розвитком регіону розуміється весь комплекс адміністративно-правових і економічних регуляторів і заходів, здійснення яких впливає на процеси виробництва і споживання в регіоні. До таких належать заходи загальнодержавного характеру /вироблення напрямків регіональної економічної і науково-технічної політики, створення законодавства щодо здійснення цієї політики, організація розробки національних і державних програм розвитку окремих регіонів і ін./ і заходи, що здійснюються державними органами влади на місцях/розробка

регіональних програм розвитку економічного потенціалу, соціальної інфраструктури. Метою останніх є забезпечення на основі державного законодавства і з врахуванням напрямків загальнодержавної економічної політики комплексного і збалансованого економічного і соціального розвитку регіонів шляхом раціонального використання їх природних, географічних, демографічних особливостей, їхнього економічного і науково-технічного потенціалу.

До пріоритетних завдань, здійснення яких необхідне для досягнення названої мети, належить завдання прискореного розвитку соціальної та виробничої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету, а за їх недостатності - коштів державного бюджету та місцевих підприємств і організацій, залучення іноземних інвестицій, акціонерного капіталу.

3.2. Досліджено і класифіковано методи державного управління розвитком регіонів на рівні обласних державних адміністрацій. До найважливіших з них належать методи і важелі централізованого прямого впливу на виробничі і економічні процеси; непрямі методи регулювання економічного росту; методи адміністративного контролю діяльності місцевих органів влади підприємств виробничої і невиробничої сфери.

До методів і важелів прямого впливу на виробничі, економічні і соціальні процеси в регіонах /методи бюджетного стимулювання/ належить насамперед розробка національних, державних і міжобласних науково-технічних і соціально-економічних програм. До важелів прямого впливу на соціально-економічний розвиток регіонів належать державні субсидії, а також кредити на розвиток системи освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, соціальної інфраструктури. Державні субсидії і кредити мають велике значення і для розвитку сільського господарства для виконання інших цільових заходів. До них же, зокрема, належать роботи, що пов'язані з ліквідацією аварії на Чорнобильській АЕС, будівництво нафтового терміналу тощо. Президентом України прийнято рішення про розробку довгострокової програми розвитку Донецької, Дніпропетровської областей. Кабінетом Міністрів України прийнята постанова "Про розробку програми розвитку Карпатського регіону".

Великий досвід в організації і методах виконання прямого бюджетного стимулювання і формування крупномасштабних цільових

програм нагромаджено в розвинених країнах. Так, в США бюджетне стимулювання економіки і формування цільових програм федеральної влади є потужним важелем впливу на економіку, через який безпосередньо проходить більше 20 % валового національного продукту США, а з врахуванням державних бюджетних штатних і місцевих органів - 34 %.

3.3. Зроблено аналіз ефективності використання програмних методів управління розвитком виробничого потенціалу на прикладі Львівської області. В попередні роки тут, як і в інших областях України, були зроблені широкі спроби застосування програмних методів для вирішення проблем розвитку області і зокрема нарощування виробничого потенціалу /див. табл./.

К л а с и ф і к а ц і я
програмних документів, розроблених у Львівській
області у 1972-1993 рр.

№ п/п!	Клас програм	Програми! Горизонти!	Кількість програм
1.	Прогносні і передпланові розробки	1972-2000 1965-2005 1986-2010	6
2.	Цільові програми /розв'язку найважливіших науково-технічних проблем, підвищення якості і надійності продукції, розв'язку територіально-соціально-економічних проблем ресурсозбереження/	1990-1995 1990-2005	51
3.	Концепційні програми розвитку господарського комплексу області /формування елементів ринкової економіки, приватизації будівельного комплексу, "Галавто" і тн./		9
4.	Програми соціального розвитку /зайнятості населення, газифікації сільських населених пунктів/	1993-1994	2
5.	Програми налагодження випуску продукції на основі розширення внутрідержавних коопераційних зв'язків	1992-2000	35

Розробка і реалізація цих програм мала як позитивний, так і негативний вплив на розвиток виробничого потенціалу області. До позитивних належать те, що пріоритети були віддані створенню виробничих потужностей складального типу /машинобудування, приладобудування/. Негативними наслідками реалізації цих програм є прискорений розвиток промислових центрів – Львова, Дрогобича, Червонограда, що призвело до нерівного розподілу продуктивних сил по території області. Так, на початок 90-х років у Львові вироблялося оіля 65 % промислової продукції, було зайнято понад 60 % промислово-виробничого потенціалу, хоча проживає менше 30 % населення. Не були пророблені в достатній мірі питання міжгалузевих зв'язків, що призвело до того, що більшість підприємств спеціалізувалося в інтересах окремих галузей господарського комплексу колишнього СРСР, а також до недостатнього комплексного використання місцевих природних ресурсів. Не вдалося реалізувати мету цільових програм, що розроблялися у Львівській області у 1986–1990 рр. Основна причина – відсутність економічної зацікавленості учасників програми в її результатах.

В останні роки економічне програмування розвитку виробництва в області отримало новий розвиток. На 1993 р. в області тільки на підприємствах, що підвідомчі Головному управлінню координації роботи промисловості, транспорту і зв'язку, розроблено ряд цільових концепційних і передпланових програм, в основу яких покладено положення про створення незалежної економіки України, спеціалізацію виробництва, входження промислового комплексу області в державний і європейський поділ праці. Однак практика програмування розвитку промисловості області ще не має цілісної системи.

3.4. Проведено аналіз ефективності методів управління розвитком соціальної інфраструктури в області. Внаслідок застосування командно-вольових методів керівництва розвитком народного господарства втілювалась у життя політика екстенсивного нарощування промислового будівництва без відповідного збільшення обсягів будівництва об'єктів соціального призначення. В результаті соціально-побутові умови населення регіону і Львівщини зокрема, значно відстали від потреб і поступаються середньореспубліканському рівню забезпеченості. Зокрема, по середній забезпеченості

одного мешканця загальною площею житла, послугами лікарень і поліклінік, дитячих дошкільних закладів область опинилась на одному з останніх місць серед областей республіки.

Певний внесок у вирішення питань розвитку соціальної інфраструктури може внести розробка цільових програм. Для їх успішної реалізації виникає необхідність в створенні дієвого механізму управління програмами з боку обласних державних органів влади, економічної зацікавленості в результатах програми її учасників. Зокрема, необхідно змінити механізм розподілу капіталовкладень, які формуються централізовано, на будівництво об'єктів соціальної інфраструктури: від рівномірного розподілу коштів невеликими частками серед будов перейти до розподілу за пріоритетами в обсягах, необхідних для завершення будівництва. Такий підхід дозволить використати величезний потенціал незавершеного будівництва, який на сьогодні створений не тільки у Львівській області, але й в Україні в цілому.

3.5. Аналіз показує, що доцільно розширити коло завдань, що ставляться в рамках кожної з програм. Наприклад програму житлового будівництва у м. Львові і в Дрогобичі, Червонограді, містах-курортах області доцільно доповнити розділами про приватизацію житлового існуючого житлового фонду; про розширення індивідуального будівництва, і, що дуже важливо, пов'язати завдання цієї програми з завданнями програм розвитку промисловості і агропромислового сектору за межами великих міст, в районних і колишніх районних центрах.

Аналогічно програма вирішення проблеми водопостачання та каналізування, крім заходів по спорудженню водоводів і насосних станцій повинна вилучати розділи, пов'язані з вирішенням питань обліку водоспживання як на промислових об'єктах, так і в житлових будинках, з реконструкцією старих систем водопостачання, з впровадженням на виробництві систем зворотнього водопостачання тощо. В рамках цієї ж програми доцільно розробити і впровадити економічні важелі, направлені на зменшення використання на промислових підприємствах, обсягів свіжої питної води.

Доцільно, на наш погляд, переглянути коло завдань програм будівництва шкіл і дошкільних закладів, закладів охорони здоров'я, клубів і будинків культури. Ми вважаємо, що програми, про які йде мова повинні бути відповідно частиною програми розвитку освіти, програми розвитку охорони здоров'я, програми розвитку культури. Це дозволить ширше використовувати принцип альтернативності конкретних рішень тощо.

3.6. Основний недолік діючої системи використання програмно-цільових методів управління розвитком території полягає саме у відсутності єдиної системи програмування, що призводить до того, що цілі і завдання одних програм не пов'язувалися з завданнями інших програм. Розробка програм здійснювалася, як правило, ініціативно, а не у відповідності з функціональним обов'язком.

3.7. Сукупність програм розвитку територій повинна системно пов'язувати прогностичні дослідження з передплановими програмами і вкладенням інвестицій в реальні проекти. При цьому при розробці прогнозу необхідно аналізувати і прогнозувати ті процеси і показники, з якими пов'язана зміна концепції розвитку народного господарства республіки. Предметом прогнозування є очікувані досягнення науки, техніки, технології, зміни і розвиток соціально-економічного життя області. В передпланових документах враховуються тенденції і перспективи розвитку господарського комплексу області в цілому, матеріальних, трудових і інших ресурсів, прогнозується вплив структурних змін на соціально-економічний розвиток області. Цільові інвестиційні програми (див. малюнок/ розвитку галузей народного господарства є конкретизацією довгострокового прогнозу стосовно розвитку окремих галузей народного господарства області, розв'язку міжгалузевих соціально-економічних і науково-технічних проблем, а також створення нових видів продукції, нових технологій, нових матеріалів тощо.

3.8. В основу вирішення питання про організацію розробки програм в області покладається принцип чіткого відокремлення функцій програмування від функцій організації і контролю виконання програм. Тому організацію розробки і розробку програмних документів обласного рівня в основному слід зосередити в одному

спеціальному підрозділі – Комісії економічного і соціального розвитку області, якій доцільно надати статус науково-дослідної установи. Такий підрозділ доцільно створити на базі існуючого Комітету економіки і розвитку території обласної державної адміністрації. Щодо роботи інших підрозділів обласної державної адміністрації, то їхню увагу слід зосередити на виконанні функцій організації виконання програм і контролю виконання розпоряджень керівних органів.

Комісію економічного і соціального розвитку області слід орієнтувати на виконання, як основних, таких функцій:

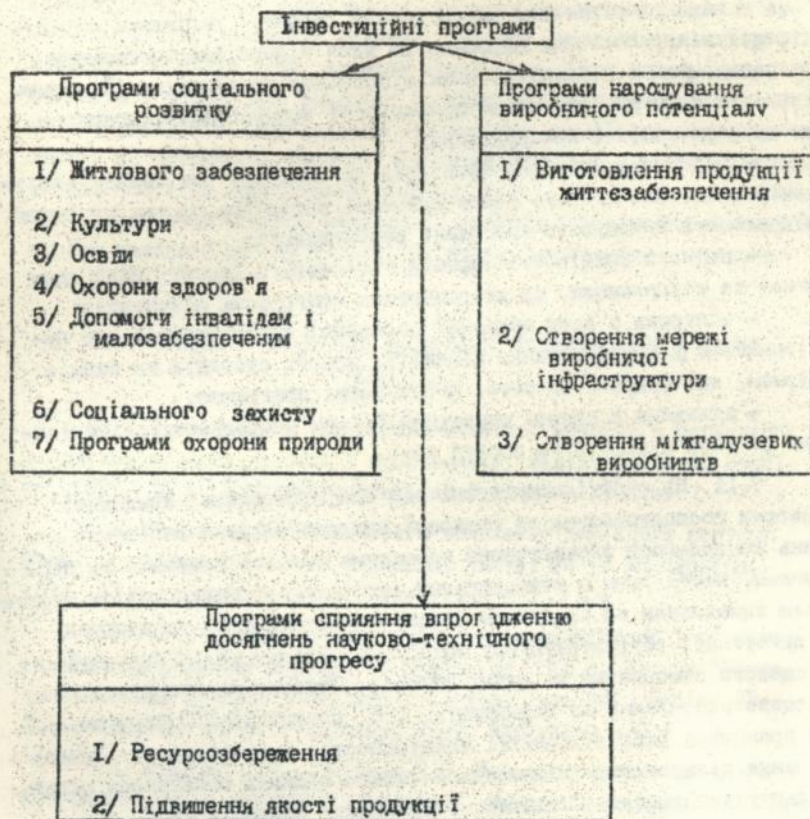
- організація розробки прогностичних документів і концепції розвитку області на довготерміновий період;
- організація розробки Схеми розвитку і розміщення продуктивних сил області;
- організація розробки цільових програм /схем/ розвитку окремих галузей народного господарства області;
- організація роботи по підготовці інвестиційних програм /у їх трьох груп/, а також підготовка пропозицій щодо економічного забезпечення їх реалізації та ін.

3.9. До роботи в Комісії економічного і соціального розвитку області на госпрозрахункових засадах доцільно залучати незалежних експертів-науковців. Можливим є залучення також представників профспілки і політичних партій. Комісія повинна пов'язувати регіональну політику з національними програмами економічного розвитку, розробляти регіональні планові рекомендації, консультувати місцеві органи влади з питань розподілу державних витрат у межах інвестиційних програм, визначати перспективні напрями економічного росту і необхідні для їх реалізації заходи.

Для удосконалення реалізації більшості інвестиційних програм доцільно створювати спеціальні державні корпоративні об'єднання або товариства з обмеженою відповідальністю.

3.10. Економічне забезпечення реалізації інвестиційних програм здійснюється насамперед за рахунок фінансового стимулювання підприємств /субсидій, пільгового кредиту, фіскальних пільг тощо/. При цьому можуть використовуватись наступні методи регулювання:

- зниження податкової ставки, якщо інвестиції сферуються у відповідності до програми;

Структура інвестиційних програм області

- надання пільгових кредитів під гарантії державної адміністрації підприємствам, виробництво яких відповідає програмним рекомендаціям і діяльність яких відповідає раціоналізації структури виробництва, посиленню промислової концентрації, розширенню спеціалізації і кооперування;

- надання фінансових привілеїв на підставі так званих квазі-контрактів, які являють собою письмові зобов'язання тих чи інших підприємств виконувати програмні рекомендації;

- надання спеціальних премій з місцевого бюджету підприємствам та підприємцям, що дотримуються програмних документів;

- контроль з боку обласної державної адміністрації над будівництвом у формі надання ліцензій, прямих субсидій та займів фірмам, які будуть об'єкти, передбачені програмою;

- здавання в оренду приватним фірмам побудованих за державний рахунок будинків та споруд тощо.

3.11. На перехідному етапі від адміністративно-командної системи господарювання до ринкової важливе місце в вирішенні питань соціального забезпечення населення області товарами та послугами, необхідним є використання такої форми управління як територіальне замовлення на продукцію місцевого виробництва та послуги.

В дисертації обґрунтовуються методичні підходи до організації місцевого замовлення на рівні області. Зокрема постулюється, що місцеве замовлення на виробництво ТНС: продукції ВВП формується на принципах добровільності; конкурсності; і пільговості. Забезпечення пільговості здійснюється шляхом надання податкових пільг, пільг у використанні трудових і природних ресурсів тощо.

3.12. Перехід до ринкових відносин неможливий без впровадження системи соціального захисту населення. Система соціального захисту повинна передбачати: соціальні гарантії зайнятості, і гарантування мінімального прожиткового мінімуму, захист соціально слабо забезпечених верств населення і працевоздатних; впровадження комплексного моніторингу соціальних показників рівня життя населення.

В дисертації обґрунтовується, що серед інвестиційних програм соціального розвитку регіону пріоритетне місце належить програмі

соціального захисту населення. В її складі доцільно розробляти підпрограми, які би формувалися стосовно конкретизованих об'єктів соціального захисту, зокрема: захисту інвалідів, захисту громадян похилого віку, захисту дітей тощо. Така класифікація об'єктів і відповідно розробка програм соціального захисту в області дозволить враховувати особливості кожної групи /класу/ людей, що потребують захисту, їх матеріальних і духовних потреб, їх здатності до соціального самозахисту.

Фінансовою основою реалізації програм соціального захисту є ріст валового доходу області та впорядкування його перерозподілу.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНІ В ТАКИХ РОБОТАХ:

4.1. Використання програмно-цільових методів в управлінні розвитком області /досвід і пропозиції/. Львів: ЛВ ІЕ АН України, 1993, 65 с. У співавторстві, здобувача - 1,2 д.а.

4.2. Розвиток господарського комплексу західного регіону України в умовах ринкових відносин. Львів: ЛВ ІЕ АН України, 1993, 53 с. У співавторстві, здобувача - 0,3 д.а.

4.3. Комплексний прогноз соціально-економічного і науково-технічного розвитку України на період до 2015 р. Розділ "Науково-технічний прогрес у західному регіоні України". Львів: ЛВ ІЕ АН України, '79 с. У співавторстві, здобувача - 0,4 д.а.

4.4. Лешин І.Р., Побурко Я.О. Про систему економічного програмування на регіональному рівні. Матеріали конференції "Проблеми становлення української національної соціально-економічної моделі" /червень 1993 р./. Львів: 0,1 д.а.

4.5. Лешин І.Р. Про розподіл економічних функцій між центральними і місцевими органами державного управління. Матеріали науково-практичної конференції "Актуальні проблеми управління територіями в Україні" /листопад 1992 р., м.Київ/.

4.6. Б.Андрушків, В.Брич, І.Лешин, Д.Петриченко. Концепція духовного відродження в умовах обласного регіону. Львівський ЦНТЕІ, серія 2.Економічні проблеми науково-технічного прогресу. Львів: 1991, 18 с.

Роталпринт ДВНТЕІ Заовлення 56 Тираж 100

AB 28.505

AB 28.505